

Lof der biodiversiteit

Biodiversiteit, het paradepaardje van de natuurbeweging, heeft in de samenleving weinig vrienden. De natuurbeweging kan zich dit aanrekenen, meent Thomas van Slobbe van Stichting wAarde.

Thomas van Slobbe is auteur van diverse boeken, algemeen directeur van Stichting wAarde en één van de initiatiefnemers van de campagne biodiversiteitgeeftjelevenkleur.nl

In de wereld van de natuurbescherming geldt biodiversiteit als *new kid in town*. Het woord is nog geen twintig jaar oud - het werd in 1988 door wetenschappers geïntroduceerd -, maar heeft een ongekende opmars doorgemaakt. In bijna elk natuur- of milieubeleidsdocument duikt het op. In naam van de biodiversiteit worden duizenden bedreigde plant- en diersoorten beschermd, wordt grootschalige visserij aan banden gelegd, wordt houtkap gereguleerd en worden wereldwijd hele netwerken van natuurgebieden tot stand gebracht. Miljarden euro's zijn er jaarlijks mee gemoeid. De burger ziet het aan en denkt er het zijne van. Volgens het Biodiversiteitsverdrag uit 1992 staat biodiversiteit voor 'de verscheidenheid aan ecosystemen, soorten en genen in een bepaalde

tijd en in een bepaald gebied'. Ook de afwisseling binnen soorten en tussen ecosystemen valt onder biodiversiteit. Deze diversiteit verdient aandacht, omdat er belangrijke functies aan worden toegedicht bij de instandhouding van vitale kringloopssystemen, zoals de productie van zuurstof, en bij de aanmaak van voedsel, natuurlijke bouwmaterialen, kleding en medicijnen. "Biodiversiteit is de biologische levensverzekering van de mensheid", stelde Jan Pronk ooit.

Het verdrag, dat inmiddels door 180 landen is geratificeerd en heeft geleid tot een reeks van afspraken op velerlei gebied, heeft niet kunnen voorkomen dat tal van unieke ecosystemen in rap tempo van de aardbodem verdwijnen en dat steeds meer plant- en diersoorten in hun voort-

bestaan worden bedreigd. Volgens de nieuwste Rode Lijst van bedreigde soorten komt het totaal aantal bedreigde soorten op aarde op 16.119, liefst 40 procent van alle soorten die bij de beoordeling zijn betrokken.

Verlies

Duidelijk is dat het verlies van biodiversiteit in steeds sneller tempo plaatsvindt en dat van herstel of vertraging geen sprake is. Zoals vaker lijkt het beleid op zich adequaat, maar wordt de natuur toch niet beter. Deze trieste waarheid hangt natuurlijk samen met het feit dat de samenleving meer is dan intenties en beleid, abstracties, wetenschap en politiek. Overigens krijgt het woord biodiversiteit wel steeds meer bekendheid. Maar waar het precies voor staat? Biodiversiteit, denkt menigeneen, is 'iets met leven op aarde'. Het is iets zorgwekkends, iets met ijsberen, ver weg. Kortom, voor velen is het een woord dat in rapporten thuisloopt en verder weinig met het dagelijks leven van doen heeft.

Zo gauw we er dichterbij huis mee te maken krijgen, treedt al snel een soort kramp op. De recente ervaringen met de 'Bruno de Beer', die op 26 juni in het Beierse Rotwand-gebied werd doodgeschoten, zijn daar een voorbeeld van. Duitsland heeft jarenlang de herinvoering van wilde beren in Europa bepleit, maar het land schoot collectief in de stress toen een van deze dieren het waagde de Alpen over te steken en zelfs enkele Duitse schapen te verorberen.

Korenwolf

Nog dichterbij huis herinneren we ons de heisa die ontstond toen enkele jaren geleden de aanleg van een bedrijventerrein nabij Heerlen moest worden stopgezet als gevolg van de regelgeving voor de bescherming van de korenwolf. Toch kan, met wat geduld en een goede communicatiestrategie, het begrip biodiversiteit zijn weg naar de hoofden én de harten van de mensen vinden. Dat is, de wereldwijde teloorgang van natuur in ogenschouw genomen, hard nodig ook.

De vraag is: durven natuurbeschermers het aan om hun troetelkindje aan de wijde wereld prijs te geven? Of zijn ze zelf al veel te veel verstrikt

geraakt in het web van belangen en de daarmee gepaard gaande bestuurlijke en wetenschappelijke haarkloverij? Immers: wie weet wat er gebeurt als het volk daadwerkelijk met het woord biodiversiteit aan de haal gaat?

Wie zich in het Biodiversiteitsverdrag verdiept, ziet de bui al hangen. Burgers hebben geen boodschap aan de pragmatische redenen waarom biodiversiteit uitsluitend binnen het strikte kader van soevereine staten wordt behandeld.

Biodiversiteit is de biologische levensverzekering van de mensheid

Gebieden die buiten de territoriale grenzen liggen, zoals Antarctica en de oceanen, tellen niet mee en dat is voor iedereen met een beetje boerenverstand moeilijk te begrijpen. Als er iets grenzeloos is op deze aarde, is het wel de natuur!

En wat te denken van het feit dat het verdrag bepaalt dat de variatie van menselijke genetisch materiaal niet tot de biodiversiteit mag worden gerekend? Is biodiversiteit niet juist zo mooi, omdat het de rijkdom van ons eigen leven verbeeldt? Is de resonantie tussen onze eigen innerlijke natuur en de natuur om ons heen niet de basis van elke betrokkenheid bij het planten- en dierenleven op aarde? Wil niet iedereen vrij zijn als een vogel of moedig als een leeuw?

Evolutie

Wie de ontwikkeling van een menselijke embryo bestudeert, kan niet anders dan onder de indruk zijn van de wijze waarop de hele evolutie van het dierenrijk zich daarbij in versneld tempo lijkt te herhalen. De genen van al deze dieren zitten in onze eigen genen verankerd. Zo zijn onze innerlijke en uiterlijke natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormt de diversiteit de basis voor onze levenskracht en passie, voor pure levensvreugde en geluk. Biodiversiteit raakt ons in ons diepste wezen en maakt daarbij veel emoties los. Het sluimert in onze dromen en zindert in onze ziel. Het is aan de natuurbeweging daar nadrukkelijk luister aan te geven. Want zonder een zekere wildheid, onbezonnenheid en pure levensvreugde zie ik weinig toekomst voor de biodiversiteit en alles waar dat mooie woord voor staat. Laten we hopen dat de Nederlandse natuurbeweging daar de energie en flexibiliteit voor op kan brengen.

Illustratie Yvonne Kroese

Wilt u reageren op dit essay? Stuur dan uw bijdrage van maximaal 200 woorden naar: redactie@natuurenmilieu.nl of naar Redactie Terra, Postbus 1578, 3500 BN, Utrecht.